

Oponentský posudek na bakalářskou práci Miroslava Severy

Siger z Brabantu a středověký spor o jednotu intelektu

Námět Severovy práce je výstižně popsán jejím názvem. V historické části autor referuje o Sigerově životě a kulturně historických okolnostech jeho působení. V systematické části Severa nejprve referuje o obsahu textů, v nichž Aristoteles pojednává o rozumu, a připravuje si tím půdu pro svůj vlastní námět. Tím je analýza Sigerova spisu *Questiones in tertium De Anima*. Analýza je provedena s přehledem a korektně. Projevuje se autorova dobrá připravenost pro úkol, který si předsevzal. Totéž lze říci i o závěrečné kapitole týkající se Tomášovy kritiky averroistického stanoviska obsažené v traktátu *De unitate intellectus*. Práce je dobře rozvržena a jasně a správně stylizována (výjimkou je snad jen chybné užití přechodníku na s. 14: „Co nám může lidský rozum říci..., ponechávající stranou učení víry?“). Na základě namátkové kontroly autorových překladů z latiny mám dojem, že i tyto překlady jsou vesměs dobré a výstižné.

Je mou povinností upozornit ovšem i na některé nedostatky, na něž jsem v posuzované práci narazil.

Takové drobné nedostatky jsou např. v bibliografii: Nestací citovat užitý prameny, je třeba uvádět i použité edice s uvedením editorů. Používá-li autor text zveřejněný v internetu, je podle mého mnění třeba i zde uvádět editora textu (internet je totiž jen místem uložení, podobně jako knihovna). Dále: u české překladové literatury je vhodné uvádět vždy i jméno překladatele.

K práci mám i některé věcné připomínky. Není podle mého mínění výstižné říci, že z Písma lze obhájit jak odmítavý tak kladný přístup k přirozenému lidskému poznání (s. 12). Tvrzení by bylo přijatelnější, kdyby autor místo slova „obhájit“ užil opatrnějšího „obhajovat“. Je pro mne dále poněkud obtížné přijmout za svou Severovu představu, že v zápasech 13. století proti sobě stála se „scholastikou“ spojená „církevní autorita“, která úporně bránila svoje pojetí vztahu rozumu a víry proti „nepohodlným“ názorům svobodomyšlných rebelům typu Siger z Brabantu. Nezdá se mi rovněž, že by Siger a jemu podobní v zárodku již ztělesňovali osvícenský koncept nezávislého vědeckého bádání. Domnívám se, že fronty probíhaly ve skutečnosti jinudy. Předně mám za to, že hranice mezi učením a „církevní autoritou“ vůbec nebyla ostrá, protože představitelé učitelského úřadu byli často bývalí univerzitní mistři. Scholastika se ve 13. století vlastně teprve rodila. Recepce Aristotela bez Averroesových komentářů byla nemožná, a není divu, že při tom Averroesovo učení o nadřazenosti filosofie nad theologií ovlivnilo i některé západní učence. Také nauka o vztahu víry a rozumu nebyla tehdy ještě hotová, vznikala teprve, a to na pozadí starší koncepce augustiniánské (a částečně v opozici k ní). Zdá se mi, že Severova koncepce postihující myšlenkový kvas oné doby zjednodušujícím schématem zápasu „církevní autority“ s novými (v podstatě již osvícenskými) myšlenkovými tendencemi není jednak nová (ze starší liberálně osvícenské tradice převzala tuto koncepci např. i marxistická historiografie) jednak ale – a to je podstatné - není historicky výstižná. Neupírám ovšem autoru práce právo na odlišný názor.

Závěr: Práce svou úrovní přesahuje, co od bakalářské práce obvykle očekáváme, a je zajímavým příslibem do budoucna. Hodnotím ji jako výbornou

20.5.06.

Prof. dr. Stanislav Sousedík, Csc.